

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 7. juni 2016
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Malene Dalgaard
Sagsnr.: 2016-0030-4531
Dok.: 1956727

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 603 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 10. maj 2016. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Søren Pind

/

Thomas Tordal-Mortensen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 603 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for, hvor ofte en vurdering af manglende beviser, herunder manglende eksistens af fysiske beviser, er afgørende for, at anklagemyndigheden ikke rejser tiltale i voldtægtssager, idet der henvises til, at kun omkring 3 af 10 voldtægtsanmeldelser kommer for en dommer?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”1. Anklagemyndigheden kan i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, opgive påtale i en sag, hvis videre forfølgning ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig. Påtaleopgivelse efter denne bestemmelse vil f.eks. kunne ske, hvis anklagemyndigheden vurderer, at der ikke er tilstrækkelige beviser til, at den sigtede vil blive dømt for forholdet.

Jeg har til brug for besvarelsen af spørgsmålet undersøgt muligheden for ved elektronisk udtræk fra politiets sagsstyrings-system (POLSAS) at tilvejebringe oplysninger om antallet af voldtægtssager, hvor der er truffet afgørelse om at opgive sigtelsen i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2. Jeg har samtidig – med henblik på at tilvejebringe et samlet overblik over voldtægtssager – trukket data om antallet af anmeldelser, sigtelser og tiltaler.

Af tabel 1 fremgår antallet af anmeldelser, sigtelser, tiltaler og antallet af sager, hvor der er sket påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, i sager om voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, for perioden fra den 1. juli 2013 (hvor straffeloven blev ændret) og til den 3. maj 2016.

Tabel 1: Anmeldelser, sigtelser, tiltaler og påtaleopgivelse, jf. retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2 – voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1

	2013 (fra 1. juli 2013)	2014	2015	2016 (til den 3. maj 2016)
Anmeldelser	185	401	501	237
Sigtelser	159	328	381	157
Tiltaler	35	109	164	70
Påtaleopgivelse, jf. rpl. § 721, stk. 1, nr. 2	52	195	190	84

Bemærkning: Der er et efterslæb i opdatering af afgørelser på alle sagsområder i POLSAS, hvorfor data for tidligere år først anses for at være pålidelige 2 måneder efter årets udgang. Data er analyseret på baggrund af POLSAS, bearbejdet i QlikView efter anklagemyndighedens ledelsessystem. Der tages forbehold for indtastningsfejl. Data er dynamiske, idet der tages hensyn til rettelser af indtastningsfejl, forsinkede opdateringer, nye afgørelser mv. Der vil være en periodevis forskydning af data, da f.eks. antallet af afgørelser i 2015 kan vedrøre sigtelser rejst i 2014. Sigtelser, tiltaler og afgørelser er opgjort efter, hvor mange personer pr. journalnummer der er blevet sigtet, tiltalt og afgjort. Data er opdateret den 3. maj 2016.

Jeg kan herudover oplyse, at tiltaleprocenten i voldtægtssager efter straffelovens § 216, stk. 1, for samme periode fordeler sig, som det fremgår af tabel 2 nedenfor.

Af tabellen fremgår endvidere tiltaleprocenten for overtrædelse af straffeloven i øvrigt (det vil sige alle straffelovsovertrædelser undtagen voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1).

Tabel 2: Tiltaleprocent

	2013 (fra 1. juli 2013)	2014	2015	2016 (til den 3. maj 2016)
Voldtægt (§ 216, stk. 1)	40 pct.	35 pct.	45 pct.	44 pct.
Øvrig straffe- lov	62 pct.	67 pct.	72 pct.	67 pct.

Bemærkning: Se ovenfor ad tabel 1.

Data i tabel 1 og 2 er fremkommet ved elektronisk udtræk fra politiets sagsstyringssystem (POLSAS). POLSAS er et journaliserings- og sagsstyringssystem, der er opbygget således, at der journaliseres på en gerningskode, der knytter sig til en eller flere lovovertrædelser. I forbindelse med sagens afslutning registreres endvidere en afgørelsestype, som angiver straffesagens resultat. POLSAS vil således kunne bruges som et redskab til at oplyse blandt andet, hvor mange anmeldelser eller afgørelser der vedrører en given gerningskode. Det vil derimod ikke være muligt uden videre at trække data af mere detaljeret karakter.

De tilfælde, hvor der er sket påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, er udtryk for, at anklagemyndigheden ud fra sagens oplysninger konkret har vurderet, at der ikke har været grundlag for at rejse tiltale i sagen. Det er imidlertid ikke muligt elektronisk at trække oplysninger fra POLSAS, der

nærmere kan belyse baggrunden for denne vurdering, herunder om der har været fysiske beviser i sagen.

Det bemærkes i øvrigt, at Rigsadvokaten som led i den løbende udvikling af anklagemyndighedens ledelsesinformationssystem har ændret den datamodel, der benyttes i ledelsesinformationssystemet. Politikredsene har siden medio marts 2016 bearbejdet data i QlikView efter anklagemyndighedens ledelsessystem med den nye datamodel. Alle data i tabel 1 og 2 er beregnet ud fra den nye datamodel, hvilket medfører, at der kan være forskydninger i forhold til data beregnet efter den tidligere model. Rigsadvokaten vil fremover alene benytte den nye datamodel.

2. Jeg kan i øvrigt for så vidt angår anklagemyndighedens tiltalepraksis mere generelt bemærke, at det fremgår af retsplejelovens § 96, stk. 1, at det er de offentlige anklageres opgave i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i retsplejeloven. Anklagemyndigheden skal herved påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

Denne regel er et udtryk for objektivitetsprincippet, der er et grundlæggende princip i strafferetsplejen, og som anses for en af de vigtigste retssikkerhedsgarantier. Princippet gælder blandt andet, når anklagemyndigheden skal tage stilling til spørgsmålet om tiltale, og indebærer, at anklagemyndigheden er forpligtet til at tage enhver omstændighed, der tyder på en mistænks uskyld, i betragtning.

Det vil ikke være i overensstemmelse med objektivitetsprincippet, hvis anklagemyndigheden rejste tiltale i sager, hvor der var en sådan tvivl om beviserne, at der ikke var rimelig udsigt til domfældelse.

Tiltale i voldtægtssager ville i øvrigt i sådanne tilfælde – ud over den belastning, som det medfører for den tiltalte – indebære en belastning for den forurettede, der skulle afgive forklaring i retten i en sag, selvom anklagemyndigheden på forhånd havde vurderet, at der ikke var rimelig udsigt til, at tiltalte ville blive dømt.

Vurderingen af, om der er rimelig udsigt til domfældelse i en sag om voldtægt, beror på en helt konkret vurdering af samtlige sagens omstændigheder. Ud over en vurdering af både forurettedes og den sigtedes forklaringer vil elementer som DNA-spor, tekniske spor, spor efter vold, den tidsmæssige faktor samt eventuelle vidneforklaringer om parternes adfærd før og efter overgrebet være elementer, der kan indgå i vurderingen.

På grund af voldtægtssagernes særlige karakter vil der dog i en række tilfælde ikke være afgørende tekniske spor eller vidne-

forklaringer, der kan belyse forholdet nærmere, og sagens afgørelse vil derfor hovedsagelig bero på en konkret vurdering af forurettedes og sigtedes forklaringer om det passede. Det indebærer, at der vil kunne forekomme flere påtaleopgivelser og frifindende domme end i andre straffesager, hvor der også foreligger forklaringer fra andre vidner udover forurettede og/eller tekniske beviser.

3. Jeg kan endvidere oplyse, at de 2 regionale statsadvokater i forbindelse med deres tilsyn med politikredsene har et øget og særligt fokus på behandling af voldtægtssager.

De regionale statsadvokater har blandt andet i tilknytning til Rigsrevisionens beretning om politiets henlæggelse af straffesager (maj 2015) og som led i deres tilsyn med politikredsene i efteråret 2015 gennemgået alle henlagte voldtægtssager (337 sager) fra perioden mellem den 1. januar 2015 og den 1. august 2015.

Jeg har til brug for mit bidrag til besvarelsen af spørgsmålet anmodet de to regionale statsadvokater om en udtalelse om, hvorvidt statsadvokaterne er stødt på særlige bevismæssige problemstillinger i de gennemgåede sager.

De regionale statsadvokater har i den forbindelse blandt andet oplyst følgende:

”Statsadvokaterne har i forbindelse med tilsynet i 2015 og 2016 gennemgået voldtægtssager henlagt i politikredsene i 2014 samt i perioden fra 1. januar til 1. august 2015.

Gennemgangen af disse sager har illustreret, at visse situationer giver anledning til særlige bevismæssige problemstillinger:

1. Hvis den strafbare handling ikke kan beskrives

Dette kan være situationen, hvis forurettede anmelder sig udsat for voldtægt men ikke kan huske, hvad der nærmere er foregået, og således ikke er i stand til at afgive en tilstrækkeligt detaljeret forklaring om det passede. Det kan være på grund af beruselse, påvirkning af stoffer eller andet.

Hvis der ikke er vidner, overvågningsvideo eller andet, der kan tjene til at oplyse sagen og identificere en mulig gerningsmand, vil det være yderst vanskeligt at opklare sagen, og efterforskningen indstilles.

2. Hvis gerningsmanden ikke kan identificeres

Dette kan være situationen, hvis den forurettede ikke kender gerningsmandens identitet, f.eks. hvis det er en person vedkommende har mødt i byen eller lignende.

Hvis vidner, overvågningsvideo, gerningsstedsundersøgelse eller andet ikke kan bidrage til identifikation af gerningsmanden, vil efterforskningen blive indstillet.

3. Hvis det strafbare forsæt ikke kan bevises

Dette kan være situationen, hvor der ikke er uenighed om, at forurettede og gerningsmanden/mistænkte har haft seksuelt samvær, men der er uenighed om, hvorvidt det er foregået under anvendelse af vold, trussel om vold, ulovlig tvang eller i en situation, hvor den forurettede var ude af stand til at modsætte sig handlingen.

I disse situationer vil det i almindelighed have væsentlig betydning, om der foreligger bevismateriale i form af f.eks. fotos /lægeerklæring om fysiske skader eller medicin-/stofpåvirkning eller forklaringer fra vidner om det passerede.

Dette beror på en helt konkret vurdering i hver enkelt sag.”

Jeg kan tilføje, at de regionale statsadvokater i forbindelse med deres tilsyn med politikredsene i 2016 fortsat vil have øget fokus på behandlingen af voldtægtssager, og området vil blive fulgt nøje. Som led i tilsynet med politikredsene vil de regionale statsadvokater i 2016 gennemgå alle sager om voldtægt og voldtægtslignende forhold i perioden fra den 1. januar 2016 til den 1. august 2016. Efter drøftelse mellem de regionale statsadvokater og Rigsadvokaten er det endvidere netop besluttet, at politikredsene i en periode skal forelægge alle voldtægtssager, herunder med udkast til anklageskrift, for de regionale statsadvokater forud for sagens afgørelse, hvis politikredsen vurderer, at der skal rejses tiltale i sagen.”

Det har siden regeringen tiltrådte været en prioritet for mig at sætte ind på voldtægtområdet, både med hårdere straffe og bedre forhold for ofrene.

Derfor har regeringen skærpet straffen for voldtægt, ligesom regeringen med udspillet ”Respekt for voldtægtsofre” har taget en række konkrete initiativer for at forbedre den samlede indsats mod voldtægt og sikre, at ofrene mødes på en god og ordentlig måde.